

Riskenhetens verksamhetsplan och budget 2024

Dnr 2023–01317

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av riskenhetens verksamhetsplan 2024	2
2	Riskenhetens uppdrag och mål	2
3	Driva Riksbanken: Riskenhetens löpande verksamhet	4
3.1	Löpande arbete	4
3.2	Regelbundet återkommande aktiviteter	5
3.3	Riskenhetens årshjul	6
4	Förändra Riksbanken: Riskenhetens prioriterade utvecklingsinsatser	6
5	Riskenhetens kompetensbehov	9
6	Riskenhetens arbetsmiljö	9
7	Riskenhetens resursbehov	10
7.1	Budget Riskenheten 2024, mkr	10
7.2	Bemanning	10
8	Samordning	10

1 Sammanfattning av riskenhetens verksamhetsplan 2024

Riskenheten är en andra linjens stöd- och kontrollfunktion som ska utföra sina arbetsuppgifter oberoende från den övriga verksamheten. I enlighet med arbetsordningen ska Riskenheten ha en egen verksamhetsplan och budget som beslutas av direktionen. Verksamhetsplanen omfattar det arbete riskenheten planerar att utföra under 2024, både inom ramen för löpande verksamhet och prioriterade utvecklingsaktiviteter. Arbetet inom ramen för löpande verksamhet illustreras i dokumentet genom riskenhetens årshjul och ett antal fokusområden för året. Utvecklingsaktiviteterna är baserade på riskenhetens nya strategiska plan som riskenheten har utformat i linje med Riksbankens övergripande nya strategiska plan.

Riskenhetens arbete år 2024 kommer till stor del att präglas av värdeskapande aktiviteter för att höja verksamhetens riskmedvetenhet, förenkla och förbättra processer, etablera mer användarvänliga verktyg och metoder för verksamhetens riskarbete samt öka tydlighet i roller och ansvar. Vid årets slut förväntas Riksbanken ha tagit ytterligare steg mot högre kvalitet och ökad mognad i arbete med intern styrning och kontroll, riskhantering och regelefterlevnad samt lagt ännu ett lager som grund i den långsiktiga utvecklingen.

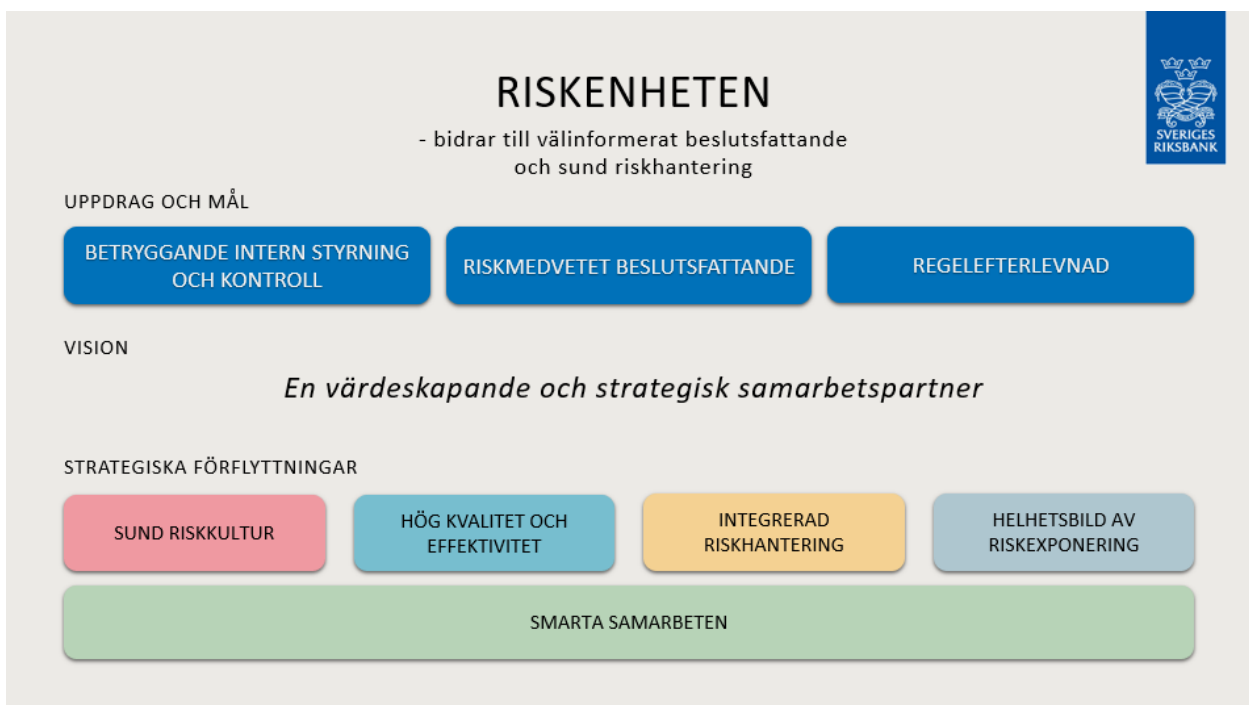
2 Riskenhetens uppdrag och mål

Enhetens uppdrag och mål består av att arbeta för betryggande intern styrning och kontroll, ett riskmedvetet beslutsfattande och regelefterlevnad inom Riksbanken.

Riskenheten ska bidra med råd och stöd till verksamheten inom intern styrning och kontroll, riskhantering och regelefterlevnad. Riskenheten ska löpande följa upp, kontrollera och rapportera om verksamhetens tillämpning och efterlevnad inom dessa områden och ska presentera sin objektiva bedömning till direktionen. Riskenhetens ansvar omfattar Riksbankens samtliga risker och riskhantering. Med bas i en bedömning av risk och väsentlighet ska riskenheten utvärdera och bedöma om riskarbetet i Riksbanken håller sig inom de ramar som direktionen har beslutat.

I linje med Riksbankens övergripande strategiska plan har riskenheten arbetat fram en strategisk plan som sträcker sig över åren 2024 till 2027. Utgångspunkten i riskenhetens strategiska plan är att bidra till uppfyllnad av Riksbankens övergripande mål och strategi utifrån riskenhetens ansvarsområden. Riskenhetens strategiska plan illustrerar de förflyttningar som ämnas göras under de kommande åren avseende intern styrning och kontroll, riskhantering och regelefterlevnad.

Riskenhetens uppdrag och mål, vision och strategiska förflyttningar framgår av nedan bild och beskrivningar.

Vision

Riskenhetens vision utgör en ledstjärna för inriktning av arbete och prioriteringar under de kommande åren. Visionen omfattar de två beståndsdelarna "värdeskapande" och "strategisk samarbetspartner", vilka beskrivs som:

Värdeskapande - Tillför värde genom oberoende bedömning, kompetens, stöd och rekommendationer. Bidrar till välgrundade beslut.

Strategisk samarbetspartner - En proaktiv och efterfrågad partner till direktionen och verksamheten.

Strategiska förflyttningar

Riskenhetens strategiska förflyttningar beskrivs nedan utifrån den målbild som ämnas uppnås genom respektive förflyttning. För att uppnå målbilden stegvis över tid har även en långsiktig utvecklingsresa utformats som den årliga verksamhetsplaneringen utgår ifrån.

Sund riskkultur

Genom denna förflyttning kommer Riskenheten att bidra till hög kunskap och förståelse för riskhantering och regelefterlevnad i verksamheten som bidrar till en modig och lärande arbetskultur där risk- och regelefterlevnadsfrågor präglas av öppenhet och ständiga förbättringar.

Hög kvalitet och effektivitet

Riskenheten kommer stärka kvaliteten och effektiviteten i verksamhetens arbete med intern styrning och kontroll, riskhantering och regelefterlevnad genom tydligare styrning och sammanhängande ramverk, ökad tillgång till relevant riskinformation samt kontinuerlig utveckling av arbetssätt, verktyg och metoder.

Integrerad riskhantering

Denna förflyttning kommer att stärka integreringen av riskhantering och regelefterlevnad i verksamhetsprocesser för att skapa tydlig verksamhetsnytta. Verksamhetens förmåga att uppmärksamma, behandla och hantera riskinformation ska betraktas som en naturlig del i verksamhetsutövandet.

Helhetsbild av riskexponering

Genom att stärka analysförmågan kommer både breddad och fördjupad analys av Riksbankens verksamhetsöverskridande risker att förbättras. Förflyttningen kommer även att bidra till en tydlig kommunikation och rapportering kring riskhantering och regelefterlevnad.

Smarta samarbeten

Riskenheten kommer att stärka samarbetet med externa parter, exempelvis andra centralbanker, myndigheter och privata aktörer, inom riskhantering och regelefterlevnad för att öka förmågan till kontinuerligt lärande och utbyte i gemensamma utmaningar och därigenom bidra med expertis och vägledning till verksamheten.

3 Driva Riksbanken: Riskenhetens löpande verksamhet

En övervägande del av de aktiviteter som utförs faller inom ramen för "Driva Riksbanken". Inom riskenheten har vi valt att dela upp Driva Riksbanken-kategorin i två områden; *löpande arbete* och *regelbundet återkommande aktiviteter*.

En stor del av det kontinuerliga förbättringsarbetet som riskenheten gör inom ramen för löpande verksamhet knyter an till de strategiska förflyttningarna, i synnerhet kopplat till "Smarta samarbeten" som spänner över samtliga förflyttningar. Arbetet omfattar samarbete och samverkan med både verksamheten och med externa parter. Även initiativ kopplat till "Sund riskkultur" genomförs kontinuerligt inom det löpande arbetet.

3.1 Löpande arbete

Det löpande arbetet består i att stödja verksamheten samt att följa upp deras arbete med intern styrning och kontroll, riskhantering och regelefterlevnad. En viktig del i riskenhetens löpande arbete är bedömning, återkoppling och rapportering, såväl till riskägare som till direktionen.

Verksamheten ansvarar för att identifiera sina risker och säkerställa att dessa åtgärdas på ett lämpligt och effektivt sätt. För att säkerställa medvetenhet kring risker och ändamålsenlig hantering, av de risker som uppstår i den löpande verksamheten och i utvecklingsaktiviteter, stöttar riskenheten i riskhanteringsrelaterade frågor. Riskenheten deltar exempelvis i diverse olika möten, forum, workshops med mera i syfte att bidra med riskperspektiv och ökad medvetenhet. Nätverkande med externa parter så som andra centralbanker, myndigheter och privata aktörer inom den finansiella sektorn är viktig omvärldsbevakning där till exempel branschpraxis, metodik och gemensamma utmaningar diskuteras.

Under verksamhetsåret 2024 kommer riskenheten att fokusera på flertalet aktiviteter inom ramen för det löpande arbetet, bland annat:

- Fortsatt högt fokus på arbete med **informationssäkerhetsrisker och säkerhetsskyddsrisker** för att genomföra en samlad och kontinuerlig bedömning av riskexponeringen. Arbetet inkluderar en fördjupad samverkan och dialog med verksamheten, delaktighet i utvalda forum, etablering av samverkansformer med SÄK respektive AID samt ökad medverkan i verksamhetens olika riskanalyser.

- Ökat fokus på Riksbankens arbete med **hållbarhetsrisker** med utgångspunkt i Riksbankens uppdrag och hållbarhetsmål, i syfte att förbättra förmågan att identifiera och hantera hållbarhetsrelaterade risker i verksamheten. Bland annat genom utvärdering av nuvarande praxis, identifiering av styrkor och svagheter i nuvarande tillvägagångssätt samt påbörjad utformning av målbild för hantering och rapportering av hållbarhetsrisker.

- Öka **medvetenhet och kompetens i verksamheten** inom riskhantering i samband med utförande av befintliga riskhanteringsprocesser och genom olika typer av punktinsatser. Ett förarbete inför utformning av en sammantagen utbildningsplan anpassad till kompetensbehov för olika roller i verksamheten kommer också att genomföras, i syfte att säkerställa en löpande kompetensutveckling inom intern styrning och kontroll (ISK), riskhantering och regelefterlevnad.

- Utveckla arbetet inom Riksbankens **Risk och ISK-kommitté** i syfte att bättre nyttja forumet för informationsdelning och dialog inom verksamheten i risk- och ISK-relaterade frågor. Högt fokus kommer även fortsättningsvis att läggas på **riskforum för finansiella risker** och balansräkningsanalys.

3.2 Regelbundet återkommande aktiviteter

Riskenhetens regelbundet återkommande arbete utgörs av rapportering och andra aktiviteter som är beslutade i styrande dokument. Bland annat omfattas:

- Tertiälvärskriskrapportering
- Årsrapport för intern styrning och kontroll
- Årsrapport för dataskydd
- Årlig uppdatering av Riksbankens styrande dokument

Utfallet av verksamhetens riskanalyser och riskenhetens bedömning av Riksbankens mest väsentliga risker beskrivs i de riskrapporter som riskenheten sammanställer och kommunicerar till direktionen. Under T2 sammanställs även årlig allmän riskbedömning avseende penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bedömning av effektiviteten i den interna styrningen och kontrollen sammanställs i årsrapporten för intern styrning och kontroll som även den tillställs direktionen.

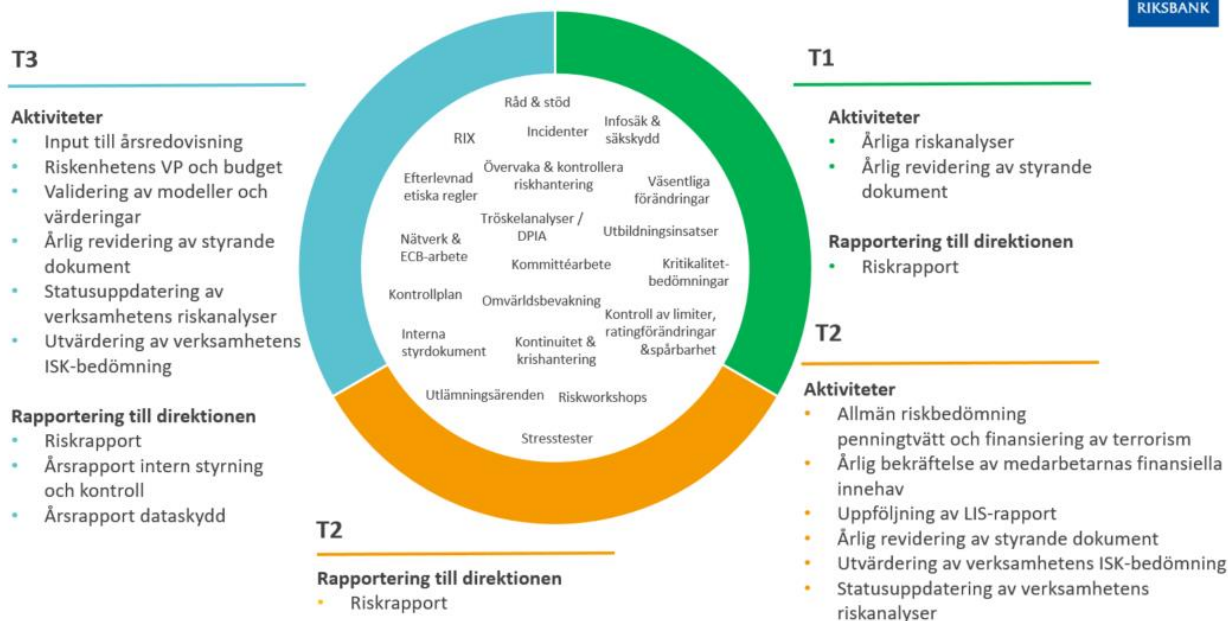
Information om Riksbankens arbete inom dataskydd rapporteras årligen till direktionen.

3.3 Riskenhetens årshjul

Riskenhetens ”Driva Riksbanken”-aktiviteter sammanfattas i nedan årshjul.

Riskenhetens årshjul för den löpande verksamheten

Utanför cirkeln; regelbundet återkommande rapportering och aktiviteter beslutade i styrdokument.
I cirkeln; exempel på löpande stöd och uppföljning.

4 Förändra Riksbanken: Riskenhetens prioriterade utvecklingsinsatser

Det finns fortsatt behov av utveckling inom arbetet med att effektivisera processer, metoder och arbetsätt för riskhantering, intern styrning och kontroll samt regelefterlevnad inom Riksbanken.

Under 2024 kommer riskenheten fokusera på nio prioriterade utvecklingsaktiviteter. Aktiviteterna är framtagna med bas i enhetens strategiska förflyttningar, identifierade risker samt är en del av en långsiktig utvecklingsresa som planeras genomföras under de kommande åren. Även verksamhetens pågående och planerade utvecklingsaktiviteter ligger till grund för riskenhetens fokusområden och prioriteringar.

Se nedan de områden riskenheten ser som prioriterade utvecklingsinsatser i verksamhetsplaneringen för 2024. Aktiviteterna har prioriterats utifrån behov och resursläge med hänsyn till det löpande arbetet och regelbundet återkommande aktiviteter som beskrivs ovan. Notera att vissa aktiviteter är initierade sedan tidigare år och fortsätter i nya faser, vissa kommer att initieras under 2024 och flera aktiviteter kommer fortgå även under efterföljande år men i nästa fas. Aktiviteterna berör i någon mån flera av de strategiska förflyttningarna, men har kopplats till den förflyttning som aktiviteten främst ämnar bidra till att uppnå. För de aktiviteter som i lika hög grad knyter an till två av flyttningarna har båda kopplats.

Ansvarsområde	Utvecklingsaktivitet		Strategisk förflyttning	
RIE	1	Framtagande av riskhanteringspolicy	Hög kvalitet och effektivitet	Helhetsbild av riskexponering
Finansiell risk	2	Framtagande av finansiell riskpolicy	Hög kvalitet och effektivitet	
ISK	3	Implementering av ny ISK-modell	Hög kvalitet och effektivitet	
RIE	4	Förankring och implementering av riskramverk	Helhetsbild av riskexponering	Sund riskkultur
Icke-finansiell risk	5	Harmonisering av riskhanteringsprocesser	Integrerad riskhantering	
Icke-finansiell risk	6	Utvärdering av systemstöd för riskhantering och incidentrapportering	Hög kvalitet och effektivitet	Integrerad riskhantering
Operativ risk	7	Fokus på riskhantering inom betalningssystemet	Helhetsbild av riskexponering	
Dataskydd	8	Ökat fokus på dataskydd	Sund riskkultur	Integrerad riskhantering
Compliance	9	Ökat fokus på compliance	Helhetsbild av riskexponering	

1. Framtagande av riskhanteringspolicy

Aktiviteten omfattar upprättande av en riskhanteringspolicy som definierar Riksbankens principer för riskhantering på en övergripande och sammantagen nivå, i syfte att utgöra ett heltäckande riskramverk. Målet är att etablera gemensamma principer och definitioner som sedan återspeglas i underliggande styrdokument och skapar stringens och ökad förståelse inom verksamheten i arbete med riskhantering.

2. Framtagande av finansiell riskpolicy

Aktiviteten omfattar upprättande av en finansiell riskpolicy som definierar Riksbankens finansiella riskhantering och beskriver hur Riksbanken mäter och värderar finansiella risker. Målet är att tydliggöra principer och skapa ett helhetsperspektiv för hantering av finansiella risker som underliggande styrdokument inom finansiell riskhantering utgår ifrån.

3. Implementering av ny ISK-modell

Aktiviteten omfattar implementering av en vidareutvecklad utvärderingsmodell för ISK som i större utsträckning bygger på en verksamhetsdriven självutvärdering av centrala delar inom ISK. Aktiviteten innebär informations- och utbildningsinsatser från riskenheten för att möjliggöra en effektiv samordning av verksamhetens arbete med ISK men även att riskenheten utformar en formell kontrollplan för genomförande av sin oberoende kontroll och utvärdering av ISK. Målet är en samordnad och tydlig utvärdering av intern styrning och kontroll där verksamheten kan påvisa att nödvändiga åtgärder finns på plats för att stödja direktionen i bedömningen av intern styrning och kontroll.

4. Förankring och implementering av riskramverk

Aktiviteten omfattar att i samverkan med verksamheten iterera och fastställa de principer och beståndsdelar som riskenheten utformat under 2023, med fokus på risktaxonomi och riskaptit. Målet är att skapa en gemensam utgångspunkt och ett gemensamt språk inom Riksbanken för de olika delarna i ramverket, som sedan ska implementeras i olika styrande dokument och riskhanteringsprocesser.

Aktiviteten väntas också bidra till ökad medvetenhet och kompetens i verksamheten avseende riskhantering.

5. Harmonisering av riskhanteringsprocesser

Aktiviteten omfattar att i samverkan med verksamheten identifiera riskanalys- och riskhanteringsprocesser som är i behov av harmonisering, exempelvis avseende metoder, ansvar, avstämningpunkter och informationsdelning. Målet är att tydliggöra processernas förhållande till varandra samt att se över vad som kan förtydligas och förenklas. Arbetet väntas även medföra bättre samordning av riskanalyser och tydligare koppling mellan parallella processer och därmed bidra till effektivare riskhantering inom Riksbanken.

6. Utvärdering av systemstöd för riskhantering av icke-finansiella risker samt incidentrapportering

Aktiviteten omfattar att praktiskt utvärdera och bedöma hur ett system kan stödja riskhantering och incidentrapportering baserat på kartlagda behov. Med ett användarvänligt systemstöd möjliggörs informerande riskbeslut på alla nivåer i organisationen genom bättre överblick av operativa risker och ökad operativ effektivitet. Utvärderingen kommer i första hand att göras av riskhanterings- och incidentrapporteringsmoduler inom två av Riksbankens befintliga systemstöd. Utvärderingen förväntas även synliggöra vilka synergieffekter som kan uppnås vid nyttjande av befintliga system med bland annat koppling till Riksbankens verksamhetsplaneringsprocess. Aktiviteten innefattar parallellt en leverantörsdialog och utvärdering av andra möjliga system vilket sedan resulterar i ett val av systemstöd och implementering av det utvalda systemet.

7. Fokus på riskhantering inom betalningssystemet

Aktiviteten omfattar att bistå med ytterligare riktade insatser i form av råd, stöd och uppföljning kopplat till riskhantering inom betalningssystemet. Detta är ett fokusområde för riskenheten till följd av hög förändringstakt på betalningsmarknaden, kommande Swish-migrering och pågående utredning om ett eventuellt deltagande i T2/T2S. Målet är att öka verksamhetens förmåga att löpande identifiera och hantera både nya och befintliga risker samt möjliggöra för en andra linjebedömning kopplat till IOSCO-principer¹ och uppföljning av eventuella gap och åtgärder.

8. Ökat fokus på dataskydd

Aktiviteten omfattar att fortsatt stödja verksamheten i att arbeta mer integrerat med dataskydd och skapa förutsättningar för att göra rätt från början i en process. Arbetet omfattar en uppdatering av befintlig riskanalys, implementation av nya arbetsätt och ytterligare utbildningsinsatser för att hantera de risker som har störst genomslag i att förbättra Riksbankens dataskyddsarbete. Målet är att skapa tydligare koppling mellan dataskydd och det dagliga arbetet i verksamheten, samt leda till en förhöjd kompetensnivå och ökad medvetenhet kring Riksbankens hantering av personuppgifter.

9. Ökat fokus på compliance

Aktiviteten omfattar effektivisering av arbetet kopplat till Riksbankens exponering mot regelefterlevnadsrisker genom en compliancepolicy, en uppdaterad riskbedömning, riskbaserade kontroller och ett förtydligande av andra linjens delaktighet i arbetet mot penningtvätt genom mer tydligt definierade roller. Målet är att skapa tydligare styrning, en mer sammanhängande bild av Riksbankens regelefterlevnadsrisker och en kontrollplan med effektiva kontroller som baseras på identifierade regelefterlevnadsrisker.

---

¹ Technical Committee of the International Organization of Securities Commissions, Principles for financial market infrastructures.

5 Riskenhetens kompetensbehov

Nuvarande resurser har den kunskap som behövs för att bedriva det löpande arbetet och driva planerade utvecklingsaktiviteter. Det gap som framkommer i genomförd kompetensanalys avser främst behov av ytterligare fördjupad kompetens om Riksbankens verksamhet och processer. Därtill finns generella behov av kontinuerlig kompetensutveckling kopplat till bland annat AI, tekniska verktyg och agila arbetssätt.

Riskenheten har tagit fram en handlingsplan för att under året arbeta med kompetenshöjande insatser för att minska identifierade gap inom olika områden. Bland annat genom att utbyta kunskap med verksamhetens avdelningar och enheter och applicera agilt arbetssätt i genomförandet av ett par utvecklingsaktiviteter. Spridning av kunskap och färdigheter inom enheten, utbyte med verksamheten och delaktighet i externa forum kommer fortsatt att prioriteras för att öka kompetensnivåer inom olika områden samt motverka nyckelpersonsberoende.

6 Riskenhetens arbetsmiljö

Utfallet från halvårsmätningen 2023 ligger i stort i linje med tidigare mätningar. Totalt sett uppger alla medarbetare att de till en övervägande del är nöjda med sin arbetssituation, att det förs löpande diskussioner som leder fram till förbättringar av verksamheten och att riskenheten arbetar mot tydliga mål. De områden som behöver utvecklas och förbättras är fortsatt interna arbetsrutiner och problemen med hög arbetsbelastning och för lite tid för återhämtning, vilket ligger i linje med resultatet för Riksbanken i stort. En kontinuerlig dialog och översikt av arbetsuppgifter och omprioriteringar förs inom enheten.

Utöver löpande dialog är riskenhetens arbete med den nya strategiska planen en viktig del i att motverka en alltför hög arbetsbelastning bland medarbetare. Riskenhetens strategiska förflyttningar utgör en ledstjärna för huvudsakliga prioriteringar i enhetens utvecklingsarbete. Den utvecklingsresa som riskenheten tagit fram, som en del av den strategiska planen, visar genom vilka aktiviteter de strategiska förflyttningarna ska uppnås stegvis under åren 2024-2027 utifrån en realistisk ambitionsnivå för respektive år. Det förväntas bidra till en hållbar arbetsbelastning med ökat utrymme för återhämtning och löpande omprioriteringar.

7 Riskenhetens resursbehov

7.1 Budget Riskenheten 2024, mkr

KSEK	RIE						Bud 24-23	%
	Bud 2021	Bud 2022	Bud 2023	Bud 2024	Bud 2025	Bud 2026		
Löner och andra ersättningar	9 176	12 028	13 187	14 682	14 841	15 285	1 495	11%
Sociala avgifter	2 982	3 909	4 166	4 600	4 752	4 895	434	10%
Övriga personalkostnader	223	285	479	627	327	327	148	31%
Personalkostnader	12 380	16 222	17 832	19 910	19 920	20 507	2 078	12%
Information, Representation	3	6	6	6	6	6	0	0%
Transport/Resor	199	361	376	456	381	381	80	21%
Konsultuppdrag	6 740	9 000	3 500	2 000	2 000	2 000	-1 500	-43%
Övriga externa tjänster	40	40	40	45	45	45	5	13%
IT-drift	2 301	2 400	2 448	2 875	2 933	2 991	427	17%
Kontors- och fastighetsdrift	84	84	90	68	68	68	-22	-24%
Övrigt	360	363	363	120	120	120	-243	-67%
Övriga administrationskostnader	9 726	12 254	6 823	5 570	5 553	5 611	-1 253	-18%
FÖRVALTNINGSKOSTNADER exkl sedlar och mynt	22 106	28 475	24 655	25 480	25 472	26 118	825	3%

7.2 Bemanning

Samtliga resurser inom riskenheten har ett dedikerat ansvarsområde som utifrån risk och väsentlighet motsvarar de riskområden som Riksbanken behöver hantera. Utöver att leverera inom detta förväntas alla bidra till att enheten fullgör sitt uppdrag och når definierade mål. Enheten har förstärkts med fem årsarbetskrafter sedan 2020 i syfte att ytterligare stödja och verka för en god intern styrning och kontroll samt en sund riskkultur inom Riksbanken. Tillsättning av de utökade tjänsterna innebär en nuvarande bemanning på 15 årsarbetskrafter. Utöver de 15 årsarbetskrafterna har riskenheten en FTE på secondment hos Nya Zeelands centralbank fram till hösten 2024, vilket leder till ökade budgeterade kostnader för "Övriga personalkostnader" samt kostnader för "Transport/Resor".

8 Samordning

Utöver riskenhetens löpande arbete som berör hela verksamheten finns betydande behov av samordning med verksamheten för de flesta utvecklingsaktiviteter. Exempelvis avseende "Implementering av ny ISK-modell", "Förankring och implementering av riskramverk", "Utvärdering av systemstöd för riskhantering och incidentrapportering" och "Ökat fokus på riskhantering i betalningssystemet".

Det handlar bland annat om samverkan och utbildningsinsatser i samband med implementering av olika processer, metoder och systemstöd. Riskenheten behöver även kompetensstöd i vissa av aktiviteterna avseende kravställningar och upphandlingar.

Riskenheten har en löpande dialog med berörda avdelningar för att ytterligare förbättra samordningen och säkerställa effektivt resursutnyttjande.